

Από τα χέρια του όχλου στην αγκαλιά του Θεού - Ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας](#)

Πολλές φορές επισκέφθηκα και λειτούργησα στον Ιερό Ναό των Αγίων Νεομαρτύρων στην πόλη της Πτολεμαίδας. Κάθε φορά ένιωθα πως εισερχόμουν σε έναν τόπο, όχι μόνο προσευχής, αλλά και ζωντανής μαρτυρίας. Εκεί, ανάμεσα σε τοίχους που μοσχοβολούν θυμίαμα και σε εικόνες που στάζουν μνήμη και δάκρυ, συναντούσα την καρδιά της ένδοξης Ιστορίας.

• *Του Μητροπολίτη Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας Ειρηναίου*

Πάντοτε το βλέμμα μου στεκόταν στη μορφή του Ιερομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης. Η εικόνα του, αγιογραφημένη με τα ιδανικά και τις αξίες του Γένους μας. Φανέρωνε έναν ποιμένα που δεν εγκατέλειψε το ποίμνιό του, ακόμη κι όταν η φωτιά και η βία τύλιγαν τη Σμύρνη και απειλούσαν τη ζωή του.

Το πρόσωπό του με διαπερνούσε, σαν πατρικό βλέμμα που μου ψιθύριζε: «Αγωνίσου, αγάπησε τον Χριστό και μη φοβάσαι». Τότε η καρδιά μου συνταρασσόταν, γιατί ήξερα πως δεν στεκόμουν απλώς μπροστά σε μια εικόνα, αλλά μπροστά σε έναν ζωντανό μάρτυρα της Εκκλησίας μας. Από αυτή τη συνάντηση γεννήθηκε και η ανάγκη να γραφούν οι γραμμές που ακολουθούν, όχι ως ψυχρή αφήγηση, αλλά ως καρδιακή μαρτυρία για έναν άγιο που πόνεσε, θυσιάστηκε και δοξάστηκε.

«Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων»¹. Ο Χρυσόστομος Σμύρνης είναι η ζωντανή ερμηνεία αυτού του λόγου.

Γεννήθηκε το 1867 στην Τρίγλια της Βιθυνίας. Από μικρός φανέρωσε την ευσέβεια και την έφεσή του στα γράμματα. Σπούδασε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, εκεί όπου διαμορφώθηκαν οι μεγάλες εκκλησιαστικές φυσιογνωμίες της Νεώτερης Ιστορίας μας. Η μόρφωση, η ευγλωττία και η φλόγα του πνεύματός του τον ανέδειξαν γρήγορα σε εκκλησιαστική προσωπικότητα. Δεν ήταν όμως μόνον άνθρωπος του λόγου. Ήταν άνθρωπος της προσευχής, άνθρωπος που γνώριζε πως η Ιερwsύνη δεν είναι αξίωμα αλλά Σταυρός.

Το 1910 εκλέγεται Μητροπολίτης Σμύρνης. Η πόλη τότε ακτινοβολούσε ως το καμάρι του Μικρασιατικού Ελληνισμού. Σχολεία, Εκκλησίες, εμπορική και πνευματική ζωή, όλα μαρτυρούσαν μια κοινότητα δυνατή με λαμπρό μέλλον. Στο κέντρο αυτής της ζωής στάθηκε ο Επίσκοπος Χρυσόστομος σαν φάρος. Ανέπτυξε εκπαιδευτική και φιλανθρωπική δράση, στήριξε τους αδυνάτους και υπήρξε διδάσκαλος του Γένους².

Όμως οι καιροί και τα γεγονότα προμήνυαν τις άσχημες εξελίξεις. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, οι αναταράξεις της Μικρασιατικής Εκστρατείας, το μίσος των Νεοτούρκων και έπειτα των κεμαλικών, οδήγησαν στη δραματική κορύφωση του 1922. Η Σμύρνη τυλίγεται στις φλόγες, τα πλήθη σφαγιάζονται και τα πάντα γκρεμίζονται. Οι ξένοι πρόσφυγοι του πρόσφεραν διέξοδο. Μπορούσε να φύγει. Κι όμως απάντησε με την αθάνατη φράση: «Ο ποιμὴν δεν εγκαταλείπει το ποίμνιον. Είμαι Έλληνας, είμαι Χριστιανός, είμαι Ιεράρχης· το καθήκον μου είναι να μείνω

εδώ»³.

Συνελήφθη και παραδόθηκε στον όχλο. Το μαρτύριό του υπήρξε φρικτό. Σύρθηκε στους δρόμους, κατακομματιάστηκε και λιθοβολήθηκε. Ναι, έπεσε θύμα μανίας μα όχι ηττημένος. Διότι εκείνη την ώρα, ενώπιον του ανθρώπινου εξευτελισμού, η ψυχή του έμπαινε στην αιώνια δόξα. Από τα χέρια του όχλου πέρασε στην αγκαλιά του Θεού που τόσο αγάπησε στη ζωή του.

Η θυσία του Αγίου Χρυσοστόμου δεν είναι ένα απλό ιστορικό γεγονός. Είναι μαρτυρία της Εκκλησίας. Και μαζί με τον Απόστολο Παύλο φαίνεται να ομολογεί: «Τίς ήμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν...»⁴.

Η μορφή του διδάσκει πρώτα εμάς τους ποιμένες. Διότι η Αρχιερωσύνη είναι διακονία, είναι Σταυρός. Ο Σμύρνης Χρυσόστομος έγραψε το πιο δυνατό εγχειρίδιο ποιμαντικής, όχι με μελάνι, αλλά με το ίδιο του το αίμα.

Συνεχίζει να διδάσκει τον λαό μας. Σήμερα, που άλλου είδους διωγμοί απειλούν την πνευματική μας πορεία και προκοπή, ο Άγιος μας καλεί να μείνουμε όρθιοι. Να αυξήσουμε την υπακοή μας στην Εκκλησία. Να συνεργαστούμε σε όλα τα ζητήματα με ενότητα. Να έχουμε αγάπη μεταξύ μας. Να έχουμε θάρρος, γιατί «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»⁵.

Οι φλόγες της Σμύρνης μπορεί να έσβησαν με τον χρόνο, αλλά η θυσία του Χρυσοστόμου παραμένει άσβεστη. Σαν φως μέσα στο σκοτάδι, συνεχίζει να εμπνέει κάθε ψυχή που αναζητά το νόημα της αληθινής πίστεως. Σαν δάκρυ που δεν στέγνωσε ποτέ, μένει να θυμίζει ότι η Εκκλησία γεννιέται μέσα από τον πόνο και γιγαντώνεται μέσα από τη θυσία.

Η μορφή του Αγίου στέκει σαν ζωντανό κήρυγμα σε κάθε εποχή. Οι λέξεις του δεν είναι λόγια περασμένα, αλλά προσκλητήριο για το σήμερα. Το παράδειγμά του φανερώνει ότι η πίστη δεν είναι ιδεολογία, αλλά ζωή. Και μάλιστα ζωή που θυσιάζεται για τους άλλους.

Η Σμύρνη που κάηκε έγινε αγία γη, ποτισμένη με αίμα. Ο Ιεράρχης που σφαγιάστηκε έγινε σημείο όπου η Ιστορία και η Εκκλησία ενώθηκαν. Ο τόπος του μαρτυρίου του είναι πια τόπος θεολογίας, τόπος που μιλάει χωρίς φωνή και συγκλονίζει χωρίς λόγια.

Όσο κι αν πέρασαν εκατό και πλέον χρόνια, η θυσία του δεν λησμονείται ποτέ. Αντίθετα, γίνεται επίκαιρη μέσα στις δυσκολίες της εποχής μας. Η μορφή του

καλεί να αντισταθούμε στην αδιαφορία και στον πειρασμό της φυγής, να μείνουμε πιστοί στη μαρτυρία του Χριστού μέσα στον κόσμο.

Το μήνυμα που φέρνει ως αιώνια παρακαταθήκη είναι τριπλό.

Πρώτον, ο αληθινός ποιμένας δεν εγκαταλείπει ποτέ το ποίμνιο, ακόμη και μπροστά στον θάνατο.

Δεύτερον, η Αρχιερωσύνη και η Εκκλησία δεν σώζονται με συμβιβασμούς, αλλά με θυσίες. Η αλήθεια τους σφραγίζεται με αίμα, όχι με θεωρητικά σχήματα.

Τρίτον, το μαρτύριο δεν είναι τέλος, αλλά αρχή. Δεν είναι ήττα, αλλά νίκη. Δεν είναι σιωπή, αλλά φωνή που αντηχεί στους αιώνες.

Από τα χέρια του όχλου, ο Άγιος Χρυσόστομος πέρασε στην αγκαλιά του Θεού. Από εκεί μας κοιτάζει, μας εμπνέει και μας καλεί να αγωνιστούμε, να αγαπήσουμε τον Χριστό και να μη φοβηθούμε ποτέ.

Παραπομπές:

1. Καινή Διαθήκη, Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, 10,11.
2. Δαφνής Γ., Χρυσόστομος Σμύρνης. Η ζωή και το μαρτύριό του, Αθήνα 1966.
3. Βασιλόπουλος Χ., Ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης και η Μικρασιατική Καταστροφή, Αθήνα 2003.
4. Καινή Διαθήκη, Προς Ρωμαίους, 8,35-36.
5. Καινή Διαθήκη, Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, 16,33.

Ὁ ἅγιος

ἱερομάρτυς

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΣΜΥΡΝΗΣ

